

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Vår dato: 25.09.2018
Vår ref.: 201401099-52
Arkiv: 312
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Erik Roland

Heinbergåga Kraft AS - Søknad om tillatelse til å bygge Silåga kraftverk i Rana kommune i Nordland - Oversendelse av klage på NVEs vedtak

I NVEs vedtak av 19.06.2018 fikk Heinbergåga Kraft AS konsesjon til å bygge Silåga kraftverk i Rana kommune. NVE har mottatt klage på vedtaket fra Naturvernforbundet i Rana og omegn. NVE kan ikke se at det i klagen har kommet frem nye momenter av betydning for vårt vedtak som gir grunnlag for å endre vedtaket. Rana kommune har gitt innsigelse til søknaden.

Bakgrunn for klagen

NVE mottok søknad datert 30.06.2017 fra Heinbergåga Kraft AS om tillatelse til bygging av Silåga kraftverk i Rana kommune. Naturvernforbundet i Rana og omegn har klaget på NVEs vedtak av 19.06.2018 om konsesjon.

I det konsederte utbyggingsalternativ 1 (hovedalternativet) vil kraftverket utnytte fallet i Silåga mellom inntaket på kote 324 og kraftstasjonen på kote 189 m. Vannveien blir 1750 m lang og legges nedgravd/-sprengt i grøft på sydsiden av elva ned til kraftstasjonen som får utløp til Grønnfjellåga ved Poshølsletta. Middelvannføringen ved inntaket er beregnet til 1,1 m³/s, og kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 2,1 m³/s. Kraftstasjonen vil ha en installert effekt på 1,9 MW, og midlere årsproduksjon vil bli 6,0 GWh i alternativ 1.

I konsesjonsbehandlingen har NVE lagt vekt på at bygging av Silåga kraftverk vil være et bidrag til en fornybar energiproduksjon med begrensede miljøeffekter. Vi mener konfliktene ved en utbygging av Silåga kraftverk i hovedsak, men likevel i begrenset grad, knytter seg opp mot naturmangfold, landskap, landbruk og reindrift. NVE vurderte at fordelene av det omsøkte tiltaket var større enn ulempene for allmenne og private interesser og ga derfor i vedtak av 19.06.2018 konsesjon til bygging av Silåga kraftverk (alternativ 1). Vi legger til grunn at konsesjon er gitt med vilkår om avbøtende tiltak for disse temaene.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Klagen

Vi gjengir følgende fra klagen til Naturvernforbundet i Rana og omegn, datert 11.07.2018:

Naturvernforbundet i Rana og omegn vil herved påklage NVE sitt vedtak om å gi Heinbergåga Kraft AS tillatelse til å bygge Silåga kraftverk i Rana kommune. Vi har vært i kontakt med saksbehandler i NVE og er kjent med at saken kommer til behandling i Olje- og energidepartementet da Rana kommune har levert innsigelse på prosjektet. Etter vår vurdering har NVE i sitt vedtak ikke tatt hensyn til:

- 1) samlet belastning på vassdragene i Rana kommune (jfr. Naturmangfoldlovens §10 (økosystemtilnærming og samlet belastning)),*
- 2) at antall dager med minstevannføring potensielt kan bli langt flere enn søker har oppgitt*
- 3) kunnskapsmangelen vedr. virkningen på naturmangfoldet av tiltaket (jfr. Naturmangfoldlovens §8 (kunnskapsgrunnlaget) og §9 (føre-var-prinsippet)),*
- 4) tiltakets negative påvirkning på verdifullt naturmangfold og brudd med Norges internasjonale forpliktelser i Bern-konvensjonens liste II*
- 5) overvurdert den samfunnsmessige verdien av et evt. Silåga kraftverk og tilsvarende undervurdert skader og ulemper for allmenne og private interesser (jfr. Vannressurslovens §25).*

Naturvernforbundet begrunner klagen slik:

1) Samlet belastning på vassdragene i Rana kommune

Rana kommune har allerede avgitt betydelige kraftressurser til storsamfunnet, gjennomsnittlig rundt 2600 GWh i året som er ca. 2% av Norges totale kraftproduksjon. Silåga, som renner ut i Grønnfjellåga, er ett av få gjenværende større vassdrag i vannområdet Ranfjorden som renner fritt uten inngrep i vannløpet. Området er også lett tilgjengelig for lokalbefolkningen i et lett synlig landskap fra den stedvis nærliggende Kvanndalsveien. Naturvernforbundet mener at grensen for å ofre mer av Rana-naturen til kraftutbygging for lengst er nådd.

2) Antall dager med minstevannføring kan potensielt bli langt flere enn Heinbergåga Kraft AS har oppgitt

NVE har gitt konsesjon til det mest omfattende alternativ 1 på 6,0 GWh/år som vil redusere vannføringen i Silåga betydelig i 2,7 km fra inntaksdammen til innløpet i Grønnfjellåga og påvirke/legge beslag på 42 dekar i anleggsperioden, 6 dekar permanent rundt rørgaten på 1750 meter. Av kraftverksøknaden til Heinbergåga Kraft AS, vedlegget fra Sweco ("Teknisk hydrologi...") tabell 9, side 18 står det at vannføringen i Silåga i gjennomsnitt vil være redusert til 41,8 % av naturlig vannføring etter en evt. utbygging. Men utfra figur 19 på samme side ("Månedsmiddelvannføringer (1946 – 2006) i m³/s før og etter tiltak") og det faktum at den planlagte Peltonturbinen har maksimal slukeevne på 2,1 m³/s så finner Naturvernforbundet i Rana og omegn grunn til å stille et stort spørsmålstegn ved de oppgitte vannføringene i tabell 9. For ifølge figur 19 er det bare i juni måned at kraftverket gjennomsnittlig kjører på maksimal slukeevne. Figur 19 viser at både i mai, juli, august, september, oktober, november og desember måned har kraftverket rikelig med overskuddskapasitet til å kjøre ned mot minstevannføring hele tiden (5-persentilen, hhv. 0,224 m³/s fra 1/5 til 30/9 og 0,052 m³/s fra 1/10 til 30/4).

Regner en etter det NVE skriver i "Bakgrunn for vedtak" side 19, "Hydrologiske virkninger av utbyggingen", i et middels vått år, kommer vi til at kraftverket vil kunne kjøre på minste driftsvannføring eller mer i $365 - (155 + 59) = 151$ dager i året. Omgjort i måneder blir det fem hele måneder pr. år i gjennomsnitt med minstevannføring. I år med mer nedbør enn gjennomsnittet, reduseres tallet 155 (dager med mindre vannføring enn minste driftsvannføring ($0,2 \text{ m}^3/\text{s}$) pluss minstevannføring) uten at nødvendigvis antall dager med overløp i dammen, 59, øker. Våtere vær fører m.a.o. til flere dager med minstevannføring.

Naturvernforbundet mener på denne bakgrunn det er berettiget å spørre om søker bevisst har pyntet på tallene om vannføringen i Silåga etter utbygging. Vi synes også det er oppsiktsvekkende at en fagmyndighet som NVE ikke har sett dette poenget. Langt flere dager med minstevannføring enn oppgitt vil selvfølgelig forverre de økologiske konsekvensene av en evt. kraftutbygging i vassdraget, noe som ikke er vurdert verken av søker eller NVE.

3) Kunnskapsmangel

Den biologiske mangfoldundersøkelsen i forbindelse med Silågasøknaden ble foretatt av det private firmaet Ole Kristian Spikkeland Naturundersøkelser den 22. og 23. juli i 2008. I utgangspunktet er Naturvernforbundet sterkt kritisk til at private firmaer, finansiert av utbygger, får stå for naturmangfoldundersøkelsene til søkere om kraftutbygging. Det ligger i sakens natur at disse private firmaene har interesse av nye oppdrag og derfor "ikke vil gjøre seg vanskelige" for utbyggerinteressene. Undersøkelsene kan derfor bli overfladiske og konsekvensanalysene tildekkende. En langt mer tillitvekkende ordning for allmennheten hadde vært om uhildede, offentlige instanser som universiteter og høyskoler med biologisk fagkrets stod for undersøkelsene etter pålegg fra NVE og finansiering fra det offentlige.

Når det er sagt så vil Naturvernforbundet i Rana og omegn likevel si at Ole Kristian Spikkeland Naturundersøkelser ser ut til å ha foretatt en av de bedre og ærlige biologiske mangfoldundersøkelser vi har sett i kraftutbyggingsøknader selv om vi er uenig rapportens verdi- og konsekvensvurderinger.

I Spikkelands rapport side 8 står det at, sitat: "Det ikke er foretatt prøvafiske". Heinbergåga Kraft AS skriver på sin side i søknaden vedr. vintermånedene at, sitat side 57: "Det er en viss risiko for at deler av elva kan bunnfryse og dermed drepe fisk og bunndyr" og på side 69: "Planlagt slipp av minstevannføring i Silåga tilsvarende 5-persentile sommer og vinter, henholdsvis $0,224$ og $0,052 \text{ m}^3/\text{s}$, ansees nødvendig - og muligens tilstrekkelig (vår utheving) - for å kunne trygge leveområdene for fisk, bunndyrfauna, karplanter, lav- og moseflora som er nært knyttet til kulper, fosser og stryk i vassdraget." Sitat slutt. Vannfaunaen i Silåga er m.a.o. ukjent og med potensielt hardere drift av kraftverket enn offisielt oppgitt i søknaden, jfr. vårt punkt 2) over, så er konsekvensene for livet i Silåga ukjente og sannsynlig mye større enn det som er lagt til grunn i NVE sitt tildelingsbrev. Naturmangfoldlovens § 8 (kunnskapsgrunnlaget) og §9 (føre-var-prinsippet) må derfor komme til anvendelse og konsesjonen inndras.

Spikkelandrapporten uttrykker videre usikkerhet på forekomsten av rødlistearter i vegetasjonen rundt Silåga, sitat side 13: "Potensiale for funn av ytterligere rødlistearter av karplanter, moser og lav vurderes som lav." M.a.o. er området ikke tilstrekkelig kartlagt. Bekkekløften og bergveggen i Silåga (F09), Kjeldbekken, er trang og kalkrik med verdi viktig B. Den er heller ikke tilstrekkelig undersøkt av Spikkeland, sitat side 14: "Det er potensial for flere kravfulle og kanskje også rødlistede arter her, iflg. Naturbasen." Også Fylkesmannen i Nordland påpeker i sin høringsuttalelse mangelfulle undersøkelser av vegetasjonen i bekkekløften, sitat: "Bekkekløften i Silåga,.....en trang kløft på kalkrik grunn med innslag av enkelte typiske og

kravfulle arter, men hvor potensialet for flere kravfulle, og kanskje også rødlistede arter, er til stede.” (gjengitt i NVE ”Bakgrunn for vedtak” side 10). Også utilstrekkelig kunnskap om rødlistearter i vegetasjonen langs Silåga viser at Naturmangfoldlovens § 8 og § 9 må komme til anvendelse.

4) **Negativ påvirkning på naturmangfold av stor verdi**

Spikkelandrapporten lister opp sju rødlistearter pattedyr og fugler innenfor definert influensområde i Silåga (side 13), har observert hekkende fossekall som står på Bernkonvensjonens liste II, innrømmer mangelfull kunnskap/undersøkelser på potensielle rødlistearter karplanter, moser og lav samt rødlistearter nede i selve den kalkrike bekkeløften (se over), beskriver et betydelig innslag av rik vegetasjon (side 15) og rikt dyreliv (side 16) og erkjenner at frie elveløp i seg selv er en rødlistet naturtype i kategori NT - nær truet (side 15). Likevel konkluderer rapporten med at Silåga-området har middels verdi. Dette avviker vesentlig fra en uhildet miljøfaglig vurdering av småkraftverk i Rana kommune forfattet av Mork, K. og medarbeidere (Multiconsult rapport 2009) der delfelt 26, Grønnfjellåga, midtre og nedre del, er gitt stor verdi for tema naturmiljø, jfr. Spikkelandrapporten side 16.

Fossekall med utfloyne unger ble registrert i Silågavassdraget under befaringen 22. – 23. juli i 2008. Funn av arter på Bernliste II kvalifiserer i seg selv et økosystem til å være av stor verdi, jfr. vedlegg I i Spikkelandrapporten. Videre forplikter Bern-konvensjonen - som Norge har underskrevet sammen med 50 andre land - den forplikter Norge til å totalfredede de truede dyreartene som står oppført i vedlegg II, dens levesteder og særlig yngleplasser (vår utheving). Om fossekallen konkluderer Spikkeland, sitat side 18: ”Planlagt slipp av minstevannføring er trolig tilstrekkelig til å kunne sikre hekkeforekomster av fossekall” Dette stemmer ikke med erfaringene til Norsk Ornitologisk Forening (NOF) som har fulgt fossekallen i en årrekke (se Morten Ree: ”Femti år siden fossekall ble valgt til vår nasjonalfugl” NOF 14.05.13). Hekkeplassene blir tvert imot sterk forringet eller ubrukelige etter småkraftutbygginger fordi vannføringen der i utgangspunktet har lite å gå på. Konsesjon til Silåga kraftverk vil derfor være et brudd på Norges internasjonale forpliktelser i Bernkonvensjonens liste II.

Naturvernforbundet i Rana og omegn slutter oss til vurderingene som Fylkesmannen i Nordland og Nordland Fylkeskommune har gjort av konsekvensene for den verdifulle bekkeløften i Silåga etter en evt. utbygging (se side 11 og 13 i NVEs ”Bakgrunn for vedtak”). Naturkvaliteten i kløften er knyttet til kombinasjonen av den markerte kløftetopografien, et stabilt fuktig lokalklima og den relativt gamle skogen omkring. Reduksjon av vannføringen, sannsynligvis mer omfattende enn framstilt i Heinbergåga Kraft AS sin søknad, jfr. vårt punkt 2) ovenfor, kombinert med at kløften er sydvest-vendt, dvs. soleksponert, vil gjøre at forringelsen av naturtypen og dens artssammensetning med mulige ikke-registrerte rødlistearter må forventes å bli betydelig. Konsekvensene av lange perioder med minstevannføring kombinert med soleksponering er betydelig undervurdert i Spikkelandrapporten og av NVE.

Bekkeløften i Silåga er også, som Fylkesmannen skriver, spesiell i den forstand at den representerer innslag av kalkgranskog som ikke er registrert ellers på Nord-Helgeland og ellers bare to steder på Helgeland (i Vefsn). Kjeldebekken er derfor regionalt viktig, som Fylkesmannen påpeker. Vi vil avvise NVE sin karakteristikk av landskapet på side 24 i ”Bakgrunn for vedtak” som direkte feil der det står, sitat: ”Selv om Rana kommune opplyser at Grønnfjellåga og sidevassdrag er et av de få gjenværende, tilnærmet urørte vassdrag, karakteriseres landskapet som vanlig for regionen.” Lenger ned på samme side skriver NVE: ”I bekkeløfta er det noen mindre fosser som ikke er synlig for de som ferdes på veien langs elva.” Logikken her, hvis en kan kalle det det, er tydeligvis: ute av syne, liten verdi.

5) Liten og mulig negativ samfunnsmessig verdi

Om den samfunnsmessige verdien av det evt. Silåga kraftverk skriver Heinbergåga Kraft AS i sin søknad på side 65, sitat: "Silåga kraftverk vil gi økte skatteinntekter i form av selskapsskatt til Rana kommune, men på grunn av størrelsen på kraftverket vil grunnrente- og naturressursskatt ikke bli utløst....I driftsfasen vil det være behov for drift/vedlikehold av kraftverket, men dette vil ha begrenset omfang. På grunnlag av dette blir tiltaket vurdert til å ha liten positiv samfunnsmessig effekt." Tiltakshavers egen vurdering av den samfunnsmessige effekten av tiltaket står i kontrast til NVE sin positive vurdering på side 26 i "Bakgrunn for vedtak".

Naturvernforbundet i Rana og omegn vil på vår side understreke tiltakshavers vurdering. Vi har pr. dato vært i telefonkontakt med bonde Benny Silåmo som driver gårdsbruk ved Kvanndalsveien. Han er i perioder avhengig av vanntilførsel fra Silåga opp mot 5000 – 6000 liter i døgnet i tillegg til at Silåga representerer et naturlig hinder for husdyrene hans. Hans sak er referert i NVEs "Bakgrunn for vedtak" side 16, 17, 18 og side 25. Her står det på side 25 at Heinbergåga Kraft AS skal ha inngått avtale med Silåmo om ny vannforsyning med borebrønner og at arbeidet vil bli utført før anlegget starter opp. NVE avslutter med, sitat: "Utfra hva som nå er lagt fram, synes spørsmålet å være avklart." Benny Silåmo uttalte imidlertid i telefonsamtalen i dag at han ikke har mottatt noe skriftlig fra Heinbergåga Kraft AS i det hele tatt. Det finnes kort og godt ikke noen slik avtale om brønnboring. Han er derfor berettiget bekymret for framtida til gårdsdriften. For det andre er han bekymret for vannkvaliteten med forurensning fra sprengladninger mm., særlig hvis han må bruke vannet fra Silåga under ei evt. anleggstid, noe ordlyden i sitatet ovenfor antyder. Han har dessuten veldig god kjennskap til grunnen i området for den evt. rørtraseen og mener den består av atskillig hardere berg enn utbygger har regnet med. Kostnadene i prosjektet, som NVE i utgangspunktet anser å ligge "blant de dårligste 20 prosentene av disse prosjektene" (side 28), mener han derfor vil bli mye høyere enn kalkulert og gjøre lønnsomheten i prosjektet enda dårligere enn utbygger og NVE har lagt til grunn.

For egen regning vil Naturvernforbundet legge til at brønnboring etter vann ikke nødvendigvis gir noe sikkert resultat hvorfor f.eks. firmaet Nordnorsk Brønnboring AS har redusert sin tidligere vanngaranti på 2000 liter til 1500 liter i døgnet pr. hull. Det er også eksempler på at borehull har medført tilsig på bare 300 liter i døgnet. Et evt. Silåga kraftverk kan derfor i verste fall undergrave hele gårdsdriften til Benny Silåmo, en betydelig lokalt negativ samfunnsmessig konsekvens.

Det er hevet over tvil at et evt. Silåga kraftverk bare kan bære seg økonomisk dersom det får nytte godt av subsidieringen gjennom el-sertifikatorordningen hvilket forutsetter at kraftverket igangsettes før 31.12.2021 for deretter har regjeringen bestemt at ordningen avvikles. Samfunnsøkonomisk vil den subsidierte krafta fra et evt. Silåga Kraftverk bidra til et enda større kraftoverskudd enn det allerede er i Norge, beregnet til rundt 15 TWh hvert år fram til 2030 i regjeringens Energimelding (St.mld. nr. 25 (2025-2016)). 75% av krafta fra Silåga, 4,5 GWh av totalt 6,0 GWh, vil dessuten bli produsert i sommerhalvåret (1/5 – 30/9) da behovet er minst (jfr. side 4 i NVEs "Bakgrunn for vedtak"). Det er kort og godt ikke behov for krafta fra Silåga.

Det er heller ikke plass til den evt. krafta fra Silåga på det eksisterende linjenettet, skriver Helgeland Kraft AS i sin høringsuttalelse (jfr. side 13 i NVEs "Bakgrunn for vedtak"). Det betyr at Heinbergåga Kraft AS må bekoste oppgradering av linjenettet ut av området, noe som ytterligere undergraver økonomien i prosjektet og på sikt vil medføre økt nettleie for strømkundene.

Ut fra punktene 1) – 5) mener Naturvernforbundet i Rana og omegn at NVE i konsesjonsvedtaket for Silåga kraftverk på sviktende og dels feilaktig grunnlag har overvurdert den samfunnsmessige verdien av tiltaket og tilsvarende undervurdert skader og ulemper for allmenne og private interesser. Vilkåret for å gi konsesjon etter Vannressurslovens §25 er dermed ikke tilstede. Naturvernforbundet anmoder derfor Olje- og energidepartementet om å omgjøre NVEs beslutning og avslå konsesjon til Silåga kraftverk.

Heinbergåga Kraft AS har gitt følgende kommentar til klagen:

Viser til klage på vedtak fra Naturvernforbundet i Rana og omegn.

Det vises til 5 punkt i klagen, og vi ønsker å kommentere disse punktene som følger:

1) Samlet belastning på vassdragene i Rana

Kommentar: Statkraft har bygd ut en god del kraft i Rana kommune, og det stemmer at denne kommunen er belastet av større utbygginger. Samtidig er Rana kommune en av Norges største i areal, og store deler ligger inne i Saltfjellet og Svartisen nasjonalpark. Silåga ligger i et område som ikke reduserer inngrepsfrie områder, da det er tekniske installasjoner tett inntil det berørte området langs hele strekningen. Vi mener derfor at Rana kommune har store sammenhengende arealer med uberørte vassdrag som gjør at den samlede belastningen ikke blir for stor.

2) At antall dager med minstevannføring potensielt kan bli langt flere enn det søker har oppgitt.

Kommentar: Beregningene på antall dager er basert på målinger i nærliggende vassdrag og statistikk. Forskere mener at vi vil kunne bli endringer i været i fremtiden, da mot et våtere klima og mer ekstremvær i vårt område. Vi mener derfor at det ikke foreligger et grunnlag for å kunne si at vi vil gå mot en økning med dager med lav vannføring. Søker har benyttet fagfolk ved Sweco til å beregne dette, og ser ingen grunn til å bestride Sweco's beregninger.

3) Tiltakets negative påvirkning på verdifullt naturmangfold

Kommentar: Haneseth energi AS har jobbet med søknader til små kraftverk siden 2002, og vi har flere ganger erfart at personer som driver biologisk undersøkelser har funnet rødlistearter og stoppet planer for utbygging. Dette er noe vi er kjent med, og vil fullt ut respekterer. I dette tilfellet var det Statskog som var inne på eiersiden da undersøkelsene ble gjennomført, og vi vil ikke kunne tenke oss at Statskog på noen måte ønsket å legge noe press på hvordan en rapport skulle utarbeides. Vi har derfor full tillit til at biorapporten er skrevet på et nøytralt grunnlag. Videre så sies det at det vil være fare for bunnfrysing av elva. Dersom det er lite vann, så vil ikke en evt bynnfrysing av elva etter utbygging skje som følge av utbyggingen, da det ikke vil være vann i elva til å drive kraftverket med så lav vannføring, og følgelig heller ikke påvirke temperaturen og isforholdene i elva. Silåga renner i dag mye i fjell, og har derfor en gjennomsnittlig høyere temperatur i elva enn sideliggende vassdrag. Vi har sjelden eller aldri registrert at elva i dag, selv med perioder med lite vann under kalde perioder har vært tilfrosset. Vi mener derfor at denne uttalelsen ikke stemmer.

Hva gjelder bekkekløft, så er det som omtales som en bekkekløft mer å regne som en liten dal, der elva renner rolig og med høye sider langs elva.

4) Tiltakets negative påvirkning på verdifullt naturmangfold og brudd med Norges internasjonale forpliktelser i Bern-konvensjonens liste II

Kommentar: Vi forholder oss til faguttalelsene som er gitt i rapporten og NVE's vurderinger i denne saken, og stoler på at disse vurderingene er gjort på et riktig grunnlag. Utbygger har ikke

tilstrekkelig med fagkunnskaper til å uttale seg her. Videre så minner vi om at Norge har i fornybarhetsmålet et fastsatt mål om at 67,5% av energiforbruket i Norge skal komme fra fornybare energikilder. Vi ser i dag en kraftig økning i forbruket, og en oppblomstring av ny industri basert på teknologiske løsninger som Datasentre. Bare i Rana kommune har vi en økning på mange 10-talls MW i forbruk, og mange nye arbeidsplasser på grunn av denne etableringen.

5) Overvurdert den samfunnsmessige verdien av et evt Silåga kraftverk og tilsvarende undervurdert skader og ulemper for allmenne og private interesser

Kommentar: Utbygger, herunder aksjonærene i Grønnfjeldskraft AS som i all hovedsak består av lokalbefolkningen i Grønnfjeldalen jobber aktivt med å få til aktivitet i Grønnfjeldalen. Gang på gang ser vi at de får gjennomført prosjektene. Kraftverket i Silåga planlegges bygd som en del av dette fellesskapet, og barn og ungdom som vokser opp i dalen vil få et eierskap til dette, sammen med en opplæring i at kraftverket skal bidra til en lokal bærekraftig utvikling av bygda.

Hva gjelder vannforsyning til gården Silåmo, så vil selskapet etablere en sikker vannforsyning til gården. Avtalen går ut på at det skal brønnbores etter vann, alternativt så vil vann kunne hentes fra trykkledningen til kraftverket. Begge alternativene vil være en bedre løsning enn dagens løsning som ligger like ved gården Silåmoen. Heinbergåga kraft AS, bærer alle kostnader for boring etter vann, samt teknisk installasjon ved borehullet. Vann fra borehullet vil kobles til eksisterende ledningsnett på Silåmoen. En egen privatrettslig avtale mellom grunneier og utbygger ligger klar til signering av begge parter.

På dette grunnlag mener vi at NVE's vedtak er fattet på et riktig grunnlag.

NVEs vurdering av klagen

NVE mottok klage på vedtaket om konsesjon til å bygge Silåga kraftverk fra Naturvernforbundet i Rana og omegn. Det er klaget i rett tid, jf. forvaltningsloven § 29. Klagene tilfredsstiller de øvrige vilkår for klagerett i forvaltningslovens kapittel VI.

Naturvernforbundet klager på at det gis tillatelse til å bygge Silåga kraftverk. Begrunnelsen er stort sett de samme synspunktene som i høringsuttalelsen til søknaden. NVE viser til vårt KNV-notat 11/2018 – Bakgrunn for vedtak og at vi har lagt Olje- og energidepartementets retningslinjer for små vannkraftverk til grunn for saksbehandlingen. Vi vil likevel kommentere enkelte punkt i klagen.

Antall dager med minstevannføring

Naturvernforbundet hevder at antall dager med minstevannføring potensielt kan bli langt flere enn Heinbergåga Kraft AS har oppgitt i søknaden. Kraftselskapet kommenterer til dette at beregningene er basert på målinger i nærliggende vassdrag og statistikk og avviser Naturvernforbundets påstand.

NVE opplyser at konsesjonen er gitt med kraftverkets største og minste slukeevne og vilkår om minstevannføring i tråd med søknadens hovedalternativ. Etter NVEs syn er slukeevne og utnyttet vannmengde til produksjon i Silåga kraftverk vanlig for småkraftverk.

Vannføringen ved inntaket må være større enn summen av minste slukeevne og fastsatt minstevannføring for sesongen for at kraftverket kan være i drift. Kraftverket går for fullt når vannføringen er større enn summen av største slukeevne og fastsatt minstevannføring for sesongen. I slike tilfeller vil det være overløp ved inntaket og større restvannføring i elva nedstrøms enn fastsatt minstevannføring. Dette skjer i snøsmeltesesongen på våren og forsommeren og i korte

regnvårsperioder, gjerne kombinert med snøsmelting om høsten. Når kraftverket er i drift, vil vannføringen som kan utnyttes variere med tilsiget.

Tabellen 9 på s. 18 i søknaden viser at det på månedsbasis bare er i juni at tilsiget er stort nok til at hele kapasiteten til kraftverket kan utnyttes. Resten av året vil det i perioder være ledig kapasitet i kraftverket som ikke kan utnyttes til produksjon. NVE vil bemerke at dette er forhold som gjelder alle småkraftverk som følge av varierende vannføring i elvene gjennom året. Restvannføringen på utbyggingsstrekningen vil være flomtap (overløp ved inntaket) og lavvannstap som følge av for lite tilsig.

Den etablerte måleserien som ligger til grunn for beregningene av antall dager med overløp og antall dager kraftverket må stå, viser at vannføringen i elva på utbyggingsstrekningen kan være naturlig lav i 155 dager i et middels vått år. Det vil si at den er under summen av minstevannføring og minste slukeevne. Kraftverket vil da stå, og elva vil renne som før. Videre kan det som Naturvernforbundet opplyser, være 151 dager med bare minstevannføring i elva. Tallet kan variere avhengig av hvilke år som velges selv om årstilsiget er det samme.

Naturvernforbundet registrerer at et vått år kan føre til flere dager med minstevannføring i elva enn et middels vått år. Dette skyldes at vannføringen ved inntaket i et vått år jevnt over kan være høyere enn summen av minste slukeevne og fastsatt minstevannføring i lengre perioder slik at kraftverket kan ha flere dager med drift. Tabellen viser også at antall dager med overløp øker i et vått år (83 dager) i forhold til et middels vått år (59 dager). NVE vil derfor tilbakevise Naturvernforbundets påstand om at Heinbergåga Kraft AS «bevisst har pyntet» på tallene om vannføringen i Silåga etter utbygging.

Naturmangfold

Naturvernforbundet mener at NVEs vedtak om konsesjon ikke har tatt hensyn naturmangfoldloven § 8 (kunnskapsgrunnlaget) og § 9 (føre-var-prinsippet). Forbundet påstår at det foreligger kunnskapsmangel og hevder å finne belegg for dette i undersøkelsen av biologisk mangfold når det gjelder vannfaunaen i Silåga og vegetasjonen langs elva. Forbundet viser også til Fylkesmannens uttalelse knyttet til bekkekløfta.

Fylkesmannen uttaler at naturverdiene i bekkekløfta blir forringet av redusert vannføring og endrede fuktighetsforhold, særlig i langvarig tørt og varmt vær. NVE mener at vannføringen i elva vil være for lav under slike forhold til at kraftverket kan være i drift. Se figur 21 på side 20 i Swecos rapport «Teknisk hydrologi og vurdering av hydrologiske konsekvenser av planlagt tiltak Silåga kraftverk». Diagrammet for et tørt år (1980) viser at bekkekløfta da stort sett vil ha naturlige vannføringsforhold.

NVE registrerer at Fylkesmannen ikke har påvist kunnskapsmangel eller gitt innsigelse, men kun frarådet utbygging. Vi har i vår saksbehandling også brukt opplysninger fra konsesjonsbehandlingen av Rabben kraftverk i tillegg til undersøkelsen av biologisk mangfold. NVE mener at saken var godt nok opplyst for naturmangfold til at det kunne fattes vedtak om konsesjon. Vi vil derfor tilbakevise påstanden fra Naturvernforbundet om at det foreligger kunnskapsmangel og at føre-var-prinsippet skulle vært benyttet til å avslå søknaden.

Samfunnsmessige forhold

Naturvernforbundet påstår i klagen at Silåga kraftverk bare kan bære seg økonomisk dersom det får elsertifikat og at det ikke er behov for produksjonen.

NVE viser til at formålet med elsertifikatordningen er å stimulere til å bygge ny, fornybar kraft. Selv om kraftverket er vurdert til å ligge blant de 20 % dårligste prosjektene som har konsesjon, er det opp til Heinbergåga Kraft AS å vurdere bedriftsøkonomien i prosjektet. Selskapet kommenterer til klagen at det

har mange lokale aksjonærer gjennom Grønnfjeldskraft AS som arbeider for økt aktivitet i Grønnfjeldalen. Kraftverket planlegges bygd som en del av dette fellesskapet til en bærekraftig utvikling av bygda.

Påstanden i klagen om at det ikke er bruk for kraftproduksjonen begrunnes med at Norge har et overskudd av kraft. Norge har hatt strømutveksling med andre land siden 1960, og vi har nå kabler og ledninger til Sverige, Danmark og Nederland. I år med normale nedbørsmengder har Norge et kraftoverskudd som eksporteres til disse landene. I tørre år kan det imidlertid være behov for å importere strøm.

Vannforsyning (privatretslig forhold)

Naturvernforbundet omtaler også forhold knyttet til vannforsyning til Silåmo gård der det kan råde usikkerhet om avtale er inngått mellom Heinbergåga Kraft AS og grunneier. I sin kommentar til klagen framholder kraftselskapet at det vil etablere en sikker vannforsyning til gården. En avtale er klar for signering av begge parter. Dette er privatretslige forhold som ikke er tillagt vekt i vårt vedtak om konsesjon, men som forutsettes avtalt mellom partene. Utover dette finner vi ingen grunn til å kommentere klagens omtale av dette ytterligere.

Oppsummering

Etter NVEs syn er det ikke fremkommet nye opplysninger i klagen som tilsier at NVE bør endre sine vurderinger i forhold til vårt vedtak om konsesjon til Silåga kraftverk.

Konklusjon

NVE kan ikke se at det i klagen er kommet frem nye opplysninger som gir grunnlag for å endre vårt vedtak av 19.06.2018. NVE opprettholder derfor vedtaket om konsesjon til å bygge Silåga kraftverk.

Vi gjør oppmerksom på at Rana kommune har gitt innsigelse til søknaden.

Vi oversender med dette saken til Olje- og Energidepartementet for endelig avgjørelse, jf. forvaltningsloven § 33. Alle sakens dokumenter gjøres tilgjengelige for departementet gjennom internettløsningen SeDok.

Med hilsen

Rune Flatby
direktør

Øystein Grundt
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Vedlegg:

Kopi til:

Fylkesmannen i Nordland

Heinbergåga Kraft AS

Naturvernforbundet i Rana og omegn

Nordland fylkeskommune

Rana kommune